

УДК 327.5:[316.485.6:061.1ЄС](479.22:470)»2008»
DOI <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2024.5/21>

Тронько О.О.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

ПОЛІТИКО-ПРАВОВА ПРАКТИКА ВИРІШЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ЛОКАЛЬНИХ ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТІВ НАПРИКІНЦІ ХХ СТ. – В ПЕРШІЙ ЧВЕРТІ ХХІ СТ.

Розглянуто широкий і вузький підходи до розуміння правової практики. Наголошено на сутності евристичного потенціалу політико – правового підходу. Означено передумови виникнення міжнародного локального військового конфлікту в Республіці Хорватія. Встановлено, що перше збройне зіткнення на території Хорватії сталося 1 березня 1991р. в районі Західної Славонії, а завершився конфлікт 12 листопаді 1995р. Зауважено, що політико – миротворчі зусилля задля припинення військового протистояння у Хорватії докладали в першу чергу такі суб'єкти міжнародного права як Європейське співтовариство і Організація Об'єднаних Націй. З'ясовано, що Європейською спільнотою було створено задля вирішення міжнародного локального військового конфлікту в Республіці Хорватія відповідні організаційно – правові форми: інститут «Трійки», Конференцію Європейської спільноти з Югославії, Арбітражну комісію Мирної конференції з колишньої Югославії, Моніторингову комісію ЄС. Зазначено, що Європейською спільнотою було розроблено і застосовано задля вирішення міжнародного локального військового конфлікту в Республіці Хорватія такі міжнародні нормативно – правові акти як Угода «Бріюни» і Декларація про Югославію, які передбачали виконання низки військово – політичних, гуманітарних та інших заходів. Вказано, що ООН як універсальна безпекова організація з метою розв'язання міжнародного локального військового конфлікту в Республіці Хорватія створила та застосувала такі організаційно – правові форми як Контактна група і Міжнародний трибунал для судового переслідування осіб, відповідальних за серйозні порушення міжнародного гуманітарного права, здійсненні на території колишньої Югославії з 1991р.; Миротворча місія ООН (UNPROFOR). Встановлено, що нормативно – правовими інструментами врегулювання конфлікту стали резолюції РБ ООН, а також низка угод: Женевська угода про припинення вогню та виведення ЮНА з Хорватії; План миротворчої операції «План Венса»; Імплементційна угода про негайне припинення вогню; Даруварська угода; Загребська угода (Z – 4); Ердутська угода. Відмічено, що миротворчі зусилля ООН щодо врегулювання російсько – грузинського конфлікту в 2008р. були символічними і не призвели до вирішення конфліктної ситуації. Встановлено, що в той же час Європейський Союз реалізував медіаційну практику розв'язання конфлікту, а медіація стала важливим засобом управління цим конфліктом (не вирішенням і не розв'язанням).

Ключові слова: політико – правова практика; міжнародний локальний військовий конфлікт; Європейський Союз; Організація Об'єднаних Націй; міжнародна угода; нормативно – правові інструменти; політичні рішення; військово – політичні заходи.

Постановка проблеми. Будь – який міжнародний локальний військовий конфлікт є винятковим явищем, врегулювання якого вимагає розробки і реалізації окремого комплексу дій і заходів. Проте, деякі технології та практики, які були застосовані задля вирішення окремих міжнародних локальних збройних протистоянь можуть бути адаптовані під конкретні специфічні умови і контекст, а також використані і в інших ситуаціях збройного зіткнення між державами, що відбуваються сьогодні в різних регіонах світу.

Питання політико – правових практик вирішення міжнародних локальних військових кон-

фліктів є важливим з точки зору невиправданої агресії російської федерації проти України, її особливих природи, причин, характеристик, а також потреби пошуку ефективних політико – правових шляхів її припинення та завершення.

російська федерація через власні амбіції вдалася до збройної агресії проти України як суб'єкта міжнародного права, що в ХХІ столітті є неприпустимим регресом з точки зору розвитку людської цивілізації. Війна росії проти України є ... цивілізаційним конфліктом. Демократична Україна веде війну за незалежність проти російського неоколоніалізму, який уособлений авторитарним

режимом, що відкидає право на існування самостійної української нації. Україна захищає увесь ліберально – демократичний світ від спроб ревізійонізму існуючого світового порядку, базованого на верховенстві права. Натомість росія прагне змінити баланс сил, застосовуючи принцип права сили [1].

Складна ситуація, в якій сьогодні перебуває Україна та яка прагне до повного звільнення всіх окупованих територій, відновлення суверенітету та територіальної цілісності у міжнародно визнаних кордонах, вимагає пошуку окремого міжнародного політико – правового механізму припинення невиправданої війни проти себе. У зв'язку із цим сьогодні особливого значення набуває дослідження як результативних, так і неефективних політико – правових кейсів, які були розроблені та впроваджені задля розв'язання міжнародних локальних військових конфліктів, які виникали у світі наприкінці ХХ століття – в першій половині ХХІ століття. При цьому, неуспішні приклади є більш корисними, адже вони «вчать на помилках» та позбавляють ілюзій стосовно здатності світової спільноти та міжнародного права врегульовувати конфлікти різної складності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед досліджень і публікацій, на які спирається автор, чільне місце посідають роботи закордонних і вітчизняних дослідників. Зокрема, Д. Голдсміт, Е. Познер [1], В.Г. Буткевич, В. В. Мицик, О.В. Задорожний [2], Ю. Щокін [6] досліджували питання сутності правової практики; П. Маланчук [4] розглядав політико – орієнтований напрям в міжнародному праві, а евристичний потенціал політико – правового підходу вивчала К. Буря [5]; В. Розомюк [7], Н. Іщенко, І. Попов, П. Щелін [8], М. Кліменчик [9], І. Габро, А. Куріленко [42] окреслили передумови виникнення міжнародних військових конфліктів в сучасному світі; В. Філіпович [11], М. Красев [12], С. Кнежович [13], І. Перич [14], Є. Юрчук [16], С. Дегорісіда [23], Х. Касіч [24] охарактеризували політику Європейського Союзу щодо Балканських країн; Г. Соловей і К. Ковтун [45], а також Дж. Беркович [29], Р. Асмус [46] проаналізували досвід медіації Європейського Союзу у російсько – грузинській війні.

Постановка завдання. Метою роботи є встановлення та означення політико – правової практики вирішення міжнародних локальних військових конфліктів, що виникли наприкінці ХХ ст. – в першій чверті ХХІ століття.

Виклад основного змісту. В сучасному міжнародному публічному праві сформувалося вузьке

і широке розуміння практики як правового явища. Відповідно до вузького підходу, правова практика – це фактичні дії суб'єктів міжнародного права. Так, наприклад, Д. Голдсміт та Е. Познер вважали, що держава виявляє чотири види поведінки: 1) збіг інтересів; 2) примус (змушування потужніших держав вчинити певні дії слабшими державами); 3) двостороння взаємовигідна співпраця; 4) координація (зусиль держав у певному напрямі) [2]. В широкому розумінні, то крім фактичних дій, правова практика включає офіційні позиції держав, міжнародних організацій, національно – визвольних рухів, що виражені в різних документах. Такий підхід поділяють зокрема В.Г. Буткевич, В.В. Мицик, О.В. Задорожний [3]. Також не можна заперечувати того, що сучасна міжнародна практика є вкрай політизованою. Тому, в теорії міжнародного права вагоме місце займає політико – орієнтований напрям, що розглядає міжнародне право як безперервний потік прийняття владних рішень [4].

Як слушно зазначає К.М. Буря, евристичний потенціал політико – правового підходу проявляється у можливості розв'язати дослідні завдання з урахуванням специфіки політичних і правових проблем [5]. Звідси, правові явища можливо аналізувати з точки зору правової і політичної парадигм.

Особливо плідним застосування політико – правового підходу є для ситуації розгортання міжнародного локального військового конфлікту та його вирішення. Актуалізація евристичного потенціалу політико – правового підходу для дослідження збройного протистояння на міжнародній арені відбувається на рівні політико – правових практик. Спираючись на результати завершення міжнародних локальних військових конфліктів, зокрема конфлікту у Хорватії в 1991 – 1995рр. і конфлікту у Грузії в 2008р., можливо означити конкретні дії, з якими пов'язане розв'язання конфліктів.

Погодимось з думкою Ю. В. Щокіна, що практику – слід розглядати як юридичні факти, як конкретні події матеріального світу, окремо визначені в часі і просторі соціальні факти, з якими пов'язані виникнення, припинення або зміна міжнародних відносин. На відміну від традиційного розуміння юридичного факту, коли норма права передуює соціальному факту і, таким чином, він має правозастосовчий характер, пропонується розглядати його в зворотному – правостворюючому сенсі, що відповідає логіці формування міжнародно – правових звичаїв [6].

Видається, що для будь – якої політики – правової практики, щоб вона набула юридичної сили, вона повинна застосовуватися суб'єктом міжнародного права. При цьому, її застосовувати повинен не один суб'єкт міжнародних відносин, а декілька, особливо ті, чий інтереси були порушені, наприклад держава; політико – правова практика повинна використовуватися послідовно, однаково та рівномірно. Отже, розглянемо політико – правову діяльність суб'єктів міжнародного права щодо вирішення міжнародних локальних військового конфлікту в Республіці Хорватія, який тривав з 1 березня 1991р. по листопад 1995р., та військового конфлікту в Грузії, який тривав з 7 по 12 серпня 2008р.

Виникнення протистояння по лінії Загреб – Белград мало низку передумов: смерть незмінного керівника СФРЮ Й. Тіто (який був уособленням доктрини югославізму), серйозні економічні проблеми, занепад комуністичної ідеології та колапс радянського блоку в другій половині 80 – х рр. XX ст. поглибили системну кризу югославської федерації; частина сербської партійної еліти задля легітимізації своєї влади підняла прапор ідей «Великої Сербії», що викликало ... вибух націоналізму в інших республіках; з середини 1980 – х рр. сербська інтелігенція активно почала пропагувати ідею сербської гегемонії у федерації та необхідності об'єднання усіх сербів в межах однієї країни; в опублікованому в 1986р. Меморандумі Сербської Академії Наук і Мистецтв розлого обґрунтовувалася несправедливість економічних відносин і політичного устрою Югославії, проголошувалася необхідність масштабної їх ревізії на користь сербів; почали з'являтися матеріали, в яких доводилося, що ніяких хорватів і боснійців не існує, оскільки вони – лише силоміць навернені в католицизм та іслам серби; сербські мас – медіа стали осередком параноїдальної пропаганди про всесвітню змову проти Югославії та сербської нації [7].

Перше збройне зіткнення між центральним урядом Соціалістичної Федеративної Республіки Югославії та хорватськими поліцейськими сталося 1 березня 1991р. в Пакраці в районі Західної Славонії [8]. Завершився збройний конфлікт в Хорватії 12 листопада 1995р., після підписання Ердутської угоди [9].

Політико – миротворчі зусилля задля припинення військового протистояння у Хорватії доклали в першу чергу такі суб'єкти міжнародного права як Європейське співтовариство (Європейський Союз) та Організація Об'єднаних Націй.

Європейське співтовариство одразу прийняло рішення щодо реагування на цей збройний конфлікт. 7 липня 1991р. на островах Бріуни за його посередництва було підписано Угоду між представниками Словенії, Хорватії і СФРЮ, відповідно до якої, Югославська Народна Армія припиняла бойові дії на території Словенії. Словенія і Хорватія зобов'язувалися на 3 місяці зупинити набрання чинності декларацій про незалежність від Югославії. Делегація Євросоюзу складалася з міністрів закордонних справ Нідерландів, Люксембургу і Португалії [10], (було утворено інститут «трійки»).

З 27 червня по 27 вересня 1991р. Європейське співтовариство (ЄС) було єдиним міжнародним посередником у врегулюванні збройного військового конфлікту у Хорватії, але конфлікт воно не змогло зупинити. Причинами цього стала відсутність в ЄС належного досвіду та різні національні погляди на ситуацію в Хорватії в її країн – членів [11].

В серпні 1991р. відбулася заміна інституту «трійки» на Конференцію Європейської спільноти з Югославії (із серпня 1992р. – Міжнародна конференція з колишньої Югославії). Співголовами МККЮ стали представник Генерального секретаря ООН Сайрус Венс і представник Великобританії лорд Пітер Карінгтон, яка на той час головувала в ЄС [12].

27 серпня 1991р. за сприяння Ради міністрів Європейської економічної спільноти з метою вирішення спірних юридичних питань у зв'язку із розпадом СФРЮ та надання консультативних висновків в межах Міжнародної конференції з колишньої Югославії було створено Арбітражну комісію Мирної конференції з колишньої Югославії (комісія Бадинтера). Арбітражна комісія повинна була надати консультативні висновки із всіх проблемних питань, що виникали з приводу правонаступності держав, самовизначення народів, міждержавних кордонів та інших питань конституційного і міжнародного права [13].

У вересні 1991р. в Хорватії почала працювати Моніторингова місія ЄС, яка стежила за ситуацією в країні в усіх сферах і детально фіксувала всі події та готувала відповідні звіти. Проте, ця місія ніяких повноважень та дієвого впливу на стан речей не мала. До того ж, спостерігачі ЄС не могли дублювати функції миротворців ООН [14].

В грудні 1991 року Європейський Союз прийняв Декларацію про Югославію щодо проблеми на Західних Балканах. Згідно із цією Декларацією, ЄС (кожна держава – член) визнавали неза-

лежність тих держав, які раніше були складовими республіки СФРЮ, але ці держави повинні були підтвердити своє бажання стати незалежними [15]. Крім цього, Декларація вимагала від кожної югославської республіки, яка прагнула визнання з боку ЄС, прийняти тверді конституційні та політичні гарантії відсутності територіальних претензій до будь – якої сусідньої країни – члена ЄС, а також не вести ворожу пропаганду проти будь – якої країни, включно із використанням таких назв, які могли б передбачати територіальні претензії. Однак остаточне рішення про визнання нових країн в ЄС було сформовано на основі доповіді комісії Бадентера, за рішенням якого було визнано незалежність Хорватії [16]. Країни ЄС визнали незалежність Хорватії 15 січня 1992р.

Отже, Європейською спільнотою (згодом Європейським Союзом) як міжнародним посередником у врегулюванні міжнародного локального військового конфлікту в Республіці Хорватія, було створено задля його вирішення такі організаційно – правові форми як інститут «Трійки», Конференцію Європейської спільноти з Югославії (із серпня 1992р. Міжнародна конференція з колишньої Югославії), Арбітражну комісію Мирної конференції з колишньої Югославії (комісія Бадентера), Моніторингову місію ЄС. При цьому нею було розроблено і застосовано такі міжнародні нормативно – правові акти як Угода «Бріюни» і Декларація про Югославію. Вони передбачали реалізацію таких заходів як: припинення бойових дій; зупинення набрання чинності декларацій про незалежність Хорватії; визнання незалежності Хорватії; прийняття твердих конституційних та політичних гарантій відсутності територіальних претензій до будь – якої сусідньої країни ЄС; відмова від ворожої пропаганди проти будь – якої країни та інші. Але, в цілому політико – правові зусилля ЄС як міжнародного посередника щодо врегулювання збройного конфлікту в Республіці Хорватія мали ефект лише в контексті локалізації бойових дій. Разом із цим, діяльність, яку здійснювало Європейське співтовариство задля його припинення, була запізною; прийняті політичні рішення та відповідні дії реалізовувалися «навздогін» кожному новому етапу перебігу подій. Обраний в якості антикризового політико – правового заходу факт визнання незалежності республіки, не припинив розвиток збройного протистояння.

До пошуку шляхів врегулювання збройного конфлікту в Республіці Хорватія долучилася і Організація Об'єднаних Націй як міжнародна

універсальна організація та суб'єкт міжнародного права, яка мала необхідний досвід проведення вдалих операцій щодо врегулювання міжнародних локальних військових конфліктів у різних регіонах світу. Через Резолюції Ради Безпеки, Організація Об'єднаних Націй зобов'язувала та рекомендувала іншим суб'єктам міжнародного права утриматися від будь – яких дій, які б утруднювали мирне врегулювання конфлікту в країнах колишньої Югославії вцілому, та Хорватії зокрема.

25 вересня 1991р. Рада Безпеки ООН прийняла рішення, яким зобов'язувала всі держави невідкладно ввести всезагальне і повне ембарго на постачання будь – якої зброї і військового спорядження в Югославію [17].

23 листопада 1991р. президент Республіки Хорватія Франьо Туджман, президент Республіки Сербія Слободан Мілошевич, федеральний секретар з питань національної оборони генерал Велько Каджеєвич та Спеціальний посланник Генерального секретаря ООН по колишній Югославії американський дипломат Сайрус Венса підписали Женевську угоду про припинення вогню та виведення ЮНА з Хорватії [8]. Також у м. Женева було досягнуто домовленості про розміщення в Югославії, на хорватській території миротворчої місії [18].

27 листопада 1991р. Рада Безпеки ООН у своїй Резолюції 721 висловила свою офіційну позицію у схваленій нею заяві особистого посланця Генерального секретаря про те, що розгортання операції Організації Об'єднаних Націй із підтримання миру не можливе без припинення вогню [19].

15 грудня 1991р. було схвалено звіт Генерального Секретаря, який містив план миротворчої операції [20]. Ціль плану миротворчої операції полягала в тому, щоб зупинити збройні зіткнення між хорватськими урядовими військами і сербами, які домагалися автономії; створити умови для проведення політичних перемовин, а також захистити місцеве населення. «План Венса» передбачав: дотримання сторонами режиму припинення вогню; виведення всіх підрозділів Югославської Народної Армії з території Хорватії; означення в Хорватії районів, що найбільше постраждали від військових дій та їх повна демілітаризація, а також захист населення, яке в них проживає від загрози збройного нападу шляхом розміщення там «блакитних шоломів». Було визначено три таких райони: Східна Славонія, Західна Славонія, Книнська Країна; формування миротворчих підрозділів країнами – членами ООН на добровільній основі; здійснення керівництва опера-

цією особистим представником Генерального секретаря ООН, в підпорядкуванні якого будуть знаходитися і безпосередні виконавці плану – цивільні і військові керівники підрозділів Місії; надання допомоги миротворцям владою «приймаючої сторони»; забезпечення функціонування місцевої влади і поліції на тимчасових засадах до досягнення загального політичного урегулювання кризи [8].

2 січня 1992р. за посередництва представника Генсека ООН між військовими представниками Республіки Хорватія та представниками Югославської Народної Армії у м. Сараєво було підписано імплементаційну угоду про негайне припинення вогню. Рада Безпеки ООН в своїй Резолюції 727 від 8 січня 1992р. схвалила намір Генерального секретаря щодо розвитку останньої місії, намір його особистого посланця негайно направити в Югославію групу офіцерів зв'язку чисельністю 50 осіб з метою сприяння підтримання режиму припинення вогню; закликала всі сторони прийняти необхідні заходи із забезпечення безпеки персоналу, який направляється ООН і членів Місії із нагляду Європейської спільноти [21].

Впродовж 1992 р. Рада Безпеки ООН прийняла низку резолюцій, в яких окреслила фактичні дії та свою офіційну позицію щодо запобігання поглиблення військового конфлікту в Республіці Хорватія. Так, резолюція 743 РБ ООН закріпила рішення про введення в Югославію миротворчої місії ООН – UNPROFOR [22]. Перші підрозділи миротворців прибули в Республіку Хорватія в травні 1992р., водночас із виведенням із її території частин Югославської Народної Армії. Мандат UNPROFOR зобов'язував членів місії забезпечувати демілітаризацію 3 захищених зон ООН (UNPA – United Nations Protected Areas) у Республіці Хорватія та захищати місцеве населення. Ці зони включали території, на яких до кінця 1991р. було встановлено владу самопроголошеної Республіки Сербська Країна. Одразу по прибутті миротворців UNPROFOR в Хорватію виникла проблема так званих «рожевих зон» – територій, які не були охоплені мандатом місії, але були зайняті сербами до того, як миротворці прибули в Хорватію. ООН із цією обставиною нічого не могла вдіяти, а тому питання «рожевих зон» стало першим розчаруванням Загреба в миротворцях і першою ознакою того, що «блакитні шоломи» не повернуть Хорватії зайняті сербами території [23]. Окремим напрямом в діяльності UNPROFOR були моніторинг демілітаризації півострова Превлака на крайньому півдні Хорватії та контроль

над дамбою Перуча, розташованою в одній із «рожевих зон» у Північній Далмації [24].

Також протягом 1992 р. Радою Безпеки ООН було прийнято такі рішення: про надання дозволу на розміщення Сил охорони в п'ятьох республіках колишньої Югославії, зокрема і в Республіці Хорватія [25]; про розпуск та розброєння елементів Хорватської армії, які знаходяться в Республіці Боснія і Герцеговина [26]; про прийняття Республіки Хорватія до лав країн – членів Організації Об'єднаних Націй [27]; про необхідність відведення армії Республіки Хорватія на позиції, які вона займала до наступальних дій, які вона провела 21 червня 1992р. і припинення ворожих військових дій в межах районів, які охороняються ООН в прилеглих до них районах [28]; про розширення повноважень UNPROFOR в умовах неефективної миротворчої місії [29].

Із початку 1993р. відбулися локальні військові операції хорватських сил із повернення контролю над територіями, які знаходилися під орудою сербських сил. Найбільшими операціями стали «Масленіца» (січень 1993р.) та «Медакська кишень» (вересень 1993р.) [8]. Відповідно, 25 січня 1993р. Рада Безпеки ООН закликала армію та поліцію Хорватії припинити «ворожі дії» щодо зон, які знаходяться під охороною ООН або поблизу цих районів та повернути частини на позиції поза межами цих охоронних зон [28].

18 лютого 1993р. представники Хорватії і місцевої сербської влади за посередництва представників ООН підписали Даруварську угоду. Угода передбачала: врегулювання схеми водо – та електропостачання між Хорватією і окупованою сербами територією; повернення біженців додому; відкриття транспортних шляхів у Секторі «Захід», що дозволило поєднати території поблизу міст Нова Градишка і Новска; створення передумов для покращення умов життя на територіях, що контролювала Хорватія і на територіях, контрольованих РСК; відкриття траси Загреб – Белград для некомерційних перевезень; відбудову телекомунікаційних ліній; утворення спільної комісії, задачею якої була нормалізація життя в регіоні, повернення додому біженців, доступ мешканців населених пунктів на лінії розмежування до приватної власності та подальші зустрічі з місцевою владою для обговорення подальшої співпраці [29].

Вцілому Рада Безпеки ООН прийняла цілу низку положень, що стосувалися врегулювання конфлікту в Республіці Хорватія, які зафіксовано у відповідних резолюціях. Зокрема, була виражена занепокоєність тим, що сторони не співробітничали

ють в справі реалізації плану ООН із підтримки миру в Республіці Хорватії [30]; засновано Міжнародний трибунал з метою судового переслідування осіб, які відповідальні за серйозні порушення міжнародного гуманітарного права, та які скоїли на території колишньої Югославії в період з 1 січня 1991р. і по дату, яка буде визначена РБ ООН після встановлення миру [31]; закликано сторони досягти угоди щодо заходів укріплення довіри на території Республіки Хорватія [32]; прийнято рішення про поділ Сил ООН з охорони, запропоновано створення трьох підпорядкованих командування UNPROFOR (Хорватія), UNPROFOR (Боснія і Герцеговина), UNPROFOR (Македонія); засуджено військові напади на території Республіки Хорватія і підтверджено прихильність забезпеченню поваги суверенітету і територіальної цілісності Хорватії [33]; про продовження мандату для сил охорони UNPROFOR на додатковий період; закликано всі сторони співробітничати із UNPROFOR в справі здійснення їх мандату, утримуватися від будь – яких ворожих і провокаційних дій проти персоналу UNPROFOR і забезпечувати їх безпеку і свободу пересування [34]; оголошено офіційну позицію щодо підтвердження своєї прихильності незалежності, суверенітету і територіальній цілісності Республіки Хорватія, включно з її правами і зобов'язаннями щодо контролю над її міжнародною торгівлею; підтримано зусилля представників ООН, ЄС, рф і США щодо узгоджених дій із урегулювання конфлікту в Республіці Хорватія і закликала уряд Хорватії і місцеву сербську владу вступити в переговори з метою урегулювання конфлікту [35]; прийнято рішення про передислокування до 30 червня 1995р. всього персоналу і сил, і засобів UNCROC із Республіки Хорватія [36]; виражено занепокоєність тим, що угода про статус Сил охорони і іншого персоналу ще не підписано, і закликано уряд Республіки Хорватії в найближчий час укласти таку угоду [37]; зазначено, що угоду укладену сторонами 7 травня 1995р. за посередництва штабу Миротворчих сил ООН було порушено, зокрема і щодо виводу військ із зон роз'єднання [38]; виражено офіційну позицію щодо шкодування, у зв'язку із широкомасштабним військовим наступом, який було розпочато 4 серпня 1995р., урядом Республіки Хорватії, що призвело до неприпустимої ескалації конфлікту із ризиком здійснення подальших нападів якої – небудь із сторін [39]; підтримано Основну угоду про район Східної Славонії, Бараньї і Західного Срему, підписану 12 листопада 1995р. між урядом Республіки Хорватії і місце-

вими сербськими представниками в присутності посередника ООН і посла США в Республіці Хорватії; підкреслили необхідність, щоб уряд Республіки Хорватії і місцева сербська сторона співробітничали в повному об'ємі на основі Угоди і утрималися від будь – якої військової діяльності або інших заходів, які б могли завдати здійсненню викладених в ньому тимчасових заходів, і нагадує їм про їх зобов'язання повністю співробітничати з UNCROC і забезпечувати безпеку і свободу пересування її персоналу [40].

Тривалий конфлікт в Республіці Хорватія мав тяжкі економічні та політичні наслідки для конфліктуючих сторін. 29 березня 1994р. хорвати і хорватські серби уклали угоду про перемир'я, яка надала імпульсу переговорному процесу з економічних питань [41].

Наслідком переговорного процесу стало укладання угоди про нормалізацію економічних відносин між «Республікою Сербська Країна» і Республікою Хорватія від 2 грудня 1994р. за участю представників Контактної групи (вона замінила Міжнародну конференцію по колишній Югославії) в складі ООН, США, рф, Франції, Німеччини, Великобританії. Ця угода передбачала: відновлення залізничних і автомобільних комунікацій, водо – і електропостачання, Адріатичного нафтопроводу; отримання «Республікою Сербська Країна» коридору із Сербією, який би знаходився поза контролем Хорватії [9].

Згідно із планом Z – 4 Хорватія мала надати «Республіка Сербська Країна» широку автономію в складі Республіки Хорватія. Передбачалося, що «Республіка Сербська Країна» стане майже повністю незалежною юридичною особою, але без міжнародної правосуб'єктності; під юрисдикцією Хорватії мали залишатися закордонні справи, оборона, міжнародна торгівля – за деяким виключенням; Сербська країна отримувала право на власну назву, прапор, герб, президента, парламент, уряд, суди, поліцію (але не армію) використання своєї (тобто сербської) мови, право на власні гроші, власні податки, митниці і право самостійно укладати окремі міжнародні угоди; у Сербській Країні передбачалося подвійне громадянство (Хорватії і Югославії); громадяни Республіки Сербська Країна отримували право брати участь у загальнонаціональних виборах у Хорватії (президентських і парламентських); передбачалася наявність представників сербської автономії в хорватському парламенті, в уряді, судах та інших центральних органах влади [8].

Завершення військового конфлікту в Хорватії було реалізовано на основі Ердутської угоди, яка

передбачала демілітаризацію території, перехідну адміністрацію, повернення біженців, створення спільних поліцейських сил, дотримання прав людини, компенсацію втраченого майна [9].

Таким чином, Організація Об'єднаних Націй як універсальна безпекова організація з метою розв'язання міжнародного локального військового конфлікту в Республіці Хорватія створила та застосувала за участю інших посередників такі організаційно – правові форми як Контактна група та Міжнародний трибунал для судового переслідування осіб, відповідальних за серйозні порушення міжнародного гуманітарного права, здійсненні на території колишньої Югославії з 1991р.; миротворча місія ООН (UNPROFOR). Нормативно – правовими інструментами врегулювання конфлікту стали резолюції РБ ООН, а також низка угод: Женевська угода про припинення вогню та виведення ЮНА з Хорватії; План миротворчої операції «План Венса»; Імплементативна угода про негайне припинення вогню; Даруварська угода; Загребська угода (Z – 4); Ердутська угода. Вони передбачали реалізацію комплексу таких заходів як: зобов'язання всіх держав невідкладно ввести всезагальне і повне ембарго на постачання будь – якої зброї і військового спорядження в Югославію; розміщення на хорватській території миротворчої місії; зобов'язання всіх сторін конфлікту дотримуватися режиму припинення вогню; демілітаризація районів, що найбільше постраждали від військових дій; здійснення керівництва миротворчою операцією особистим працівником Генерального секретаря ООН; забезпечення функціонування місцевої влади і поліції на тимчасових засадах до досягнення загального політичного урегулювання кризи; розпуск і розброснення елементів Хорватської армії, які знаходяться в Республіці Боснія і Герцеговина; припинення ворожих військових дій в межах районів, які охороняються ООН в прилеглих до них районах; створення передумов для покращення життя на територіях, що контролювала Хорватія і на територіях контрольованих РСК; створення спільної комісії, задачею якої була нормалізація життя в регіоні, повернення додому біженців, доступ мешканців населених пунктів на лінії розмежування до приватної власності; реалізація заходів довіри на території Республіки Хорватія.

Під час пошуку ефективних політико – правових практик до встановлення сталого миру на європейському континенті необхідно звернути увагу на російсько – грузинський конфлікт, який виник в 2008 році та на досвід його врегулювання.

У серпні 2008 року росія вторглася в Грузію, порушивши основні норми міжнародного права, зокрема ті принципи, які були закріплені в Заключному акті НБСЄ: принципи територіальної цілісності та непорушності державних кордонів [41]. Передумовами виникнення конфлікту навколо грузинських автономій, Абхазії та Південної Осетії є те, що російська федерація традиційно вважає Південний Кавказ сферою своїх привілейованих інтересів і конкурує за сфери впливу із Заходом (на чолі зі США) та регіональним актором – Туреччиною. Країни Південного Кавказу в своїй геополітиці змушені спиратися на допомогу зовнішніх союзників (партнерів). У субрегіоні існує геополітичне протистояння між росією та Заходом, котрий підтримує Грузію як свій «форпост» на Південному Кавказі. Стратегія росії передбачає збереження контролю над своїми сателітами – Південною Осетією й Абхазією та можливе використання їх в якості геополітичних «плацдармів» [42].

Збройні сутички грузинських і південно-осетинських сил розпочалися на початку липня 2008 року. У ніч на 8 серпня почали надходити перші повідомлення про обстріл м. Цхінвал грузинськими військами. Офіційний Тбілісі стверджує: змушені були вдатися до встановлення порядку та миру силами збройних сил, так як сепаратисти відкрили масований вогонь по грузинських селах [8].

Необхідно зазначити, що зобов'язання держав – членів ООН поважати територію Грузії у її міжнародно – визнаних кордонах передбачено в кількох резолюціях РБ ООН щодо Абхазького конфлікту (наприклад, резолюції S/RES/1582 (2005), S/RES/1615 (2005), S/RES/1666 (2006), S/RES/1752 (2007), S/RES/1781 (2007), S/RES/1808 (2008) та інші) [43].

Стрімкий розвиток подій 8 серпня 2008р. в Грузії зумовив зібратися членів Ради безпеки ООН за ініціативою росії на екстрене засідання. Текст заяви, що складається з трьох речень, члени Радбезу обговорювали протягом двох годин за закритими дверима, проте так і не узгодили остаточний варіант. Розбіжності спричинило формулювання про те, що обидві сторони, які конфліктують, повинні «відмовитися від застосування сили». Ця фраза не влаштувала Грузію і США, які підтримували цю країну. Генсек ООН висловив «глибоке занепокоєння» ситуацією в Південній Осетії. Представник ЄС із зовнішньої політики Хав'єр Солана, генсек НАТО Яап де Хооп Схеффер і представник держдепартаменту США

закликали сторони припинити бойові дії і сісти за стіл переговорів [44].

9 серпня ООН провела чергове засідання, на якому посол віталій чуркін заявив, що Москва не погодиться на припинення вогню, оскільки грузинські війська досі перебувають на території Південної Осетії. Генеральний секретар ООН, а за ним європейські та американські політики і дипломати закликали сторони припинити бойові дії [44].

російсько – грузинська війна привернула увагу усієї міжнародної спільноти, і Європейського Союзу зокрема. Важливим цей конфлікт став не лише для Євросоюзу як глобального актора, а й для Євросоюзу як медіатора. Цей конфлікт став першим, у який ЄС втрутився у ролі медіатора [45].

Медіація – це одна із політико – правових практик вирішення міжнародних конфліктів. Згідно з Дж. Берковичем, медіацію слід розглядати як процес врегулювання конфліктів, що пов'язаний із власними зусиллями сторін, але відрізняється від нього, у ході якого сторони звертаються за допомогою або приймають пропозицію допомоги від особи, групи, держави чи організації для зміни або впливу на їхнє сприйняття чи поведінку, без звернення до фізичної сили або до авторитету закону [45].

Доповнюючи цю дефініцію, науковець виокремлює такі характерні риси цього процесу: є розширенням та продовженням мирного управління конфліктом; передбачає втручання третьої сторони – окремої людини, групи чи організації, що має власні цінності, ресурси та інтереси – у конфлікт між двома або більше державами чи іншими суб'єктами; непримусова, ненасильницька і незобов'язуюча форма втручання; добровільна форма втручання. Сторони конфлікту зберігають контроль за результатами (не завжди – над процесом) конфлікту, так само як і право прийняти або відхилити пропозиції медіаторів; як правило, діє *ad hoc* (тобто, медіатори докладають певне зусилля або низку зусиль, а потім медіація припиняється з домовленістю або без неї); медіатори вступають у конфлікт (...) аби вплинути на нього, змінити його, вирішити, трансформувати його; медіатори приносять із собою (...) ідеї, знання, ресурси та інтереси власної групи чи організації, яку вони представляють. Медіатори часто мають власні судження та порядок денний щодо того чи іншого конфлікту [45]. Медіація Європейського Союзу в російсько – грузинському конфлікті реа-

лізувалася в декілька етапів. На першому етапі міністри закордонних справ Франції та Фінляндії – Бернар Кушнер та Александр Стубб відповідно – діючи як представники ЄС, прибули до Тбілісі 9 серпня 2008р. У ході консультації з грузинським міністром закордонних справ Екою Ткешелашвілі вони розробили проект угоди про припинення вогню, який після того було погоджено з М. Саакашвілі. Проект містив три головні пункти: припинення бойових дій, визнання росією територіальної цілісності Грузії та швидке відновлення довоєнного статусу – кво. Наступним кроком після отримання підпису грузинського президента стало обговорення чорнового варіанту угоди з російською стороною [45].

Одночасно тогочасний президент Франції Н. Саркозі з 10 серпня 2008р. проводив телефонні консультації з Д. Медведевим і М. Саакашвілі. 12 серпня 2008р. він прибув до Москви і презентував власний варіант угоди президенту РФ Д. Медведеву, з яким той не погодився [46].

Але на основі пропозицій президента Франції, було узгоджено 6 пунктів плану *Government of Georgia, Six Point Peace Plan, 2008*): 1. Не звертатися до застосування сили; 2. Остаточо припинити усі військові дії; 3. Вільний доступ до гуманітарної допомоги; 4. Повернення збройних сил Грузії на місця їх постійної дислокації; 5. Виведення збройних сил Росії на лінію, де вони перебували до початку бойових дій. До створення міжнародних механізмів – уживання російськими миротворцями додаткових заходів безпеки; 6. Початок міжнародного обговорення шляхів забезпечення сталої безпеки Абхазії та Південної Осетії [47]. 16 серпня президенти М. Саакашвілі і Д. Медведев за посередництва президента головної тоді в ЄС Франції Ніколя Саркозі підписали угоду про припинення вогню [8].

На другому етапі медіації, який розпочався 15 жовтня 2008р. відбувся перший раунд Женевських дискусій, які були спрямовані на забезпечення безпеки та стабільності в регіоні. Женевські дискусії тривають до сьогодні і це єдиний формат діалогу між представниками сторін конфлікту – Грузії, РФ, Абхазії і південної Осетії.

У м. Женева з 2008р. обговорюється головним чином проект договору про взаємне незастосування сили і механізм повернення біженців, проте ніяких рішень з цих питань за весь час так і не було прийнято [8].

Основні результати європейської медіації на кожному з етапів були наступними. На першому з них мали місце такі: 1. Укладення угоди

про припинення вогню між сторонами; 2. Фактична деескалація конфлікту до ненасильницького рівня як наслідок цієї угоди; 3. Згода сторін на перехід до наступного етапу врегулювання, передбаченого угодою; 4. Впровадження механізму контролю за виконанням умов досягнутої у процесі медіації угоди; 5. Неповне виконання Росією одного з пунктів плану (виконано з точки зору РФ, невиконано з точки зору Грузії та ЄС). На другому етапі ключовими результатами були: 1. Організація єдиного переговорного майданчика із залученням усіх сторін конфлікту, що спрямований на управління конфліктом; 2. Підтримання «життєздатних» переговорів, попри періодичні перешкоди з боку представників самопроголошених республік та росії; У межах діяльності цього майданчика: 3. Досягнення згоди між сторонами з другорядних питань; 4. Відсутність суттєвого прогресу з найголовніших питань; 5. Неповне виконання 6-пунктового плану однією зі сторін (пункту 5 Росією) [45].

Насьогодні російсько – грузинський конфлікт вважається класичним замороженим конфліктом. Миротворчі зусилля ООН були символічними і не призвели до вирішення конфліктної ситуації. Але в той же час Європейський Союз реалізував медіаційну практику розв'язання конфлікту. Медіація стала важливим засобом управління цим конфліктом (не вирішенням і не розв'язанням). При цьому Європейський Союз медіацію розглядав як проактивну політику – правову стратегію, що

спрямована на запобігання та вирішення збройного конфлікту. Результати зусиль ЄС є неоднозначними. Найбільшою перешкодою для ефективності медіації ЄС було небажання сторін конфлікту йти на компроміс. Попри певну готовність Грузії, росія, Південна Осетія та Абхазія не виявили бажання йти на поступки, оскільки збереження статус – кво відповідало їхнім інтересам. Це призвело до глухого кута в переговорах, коли ЄС вдалося досягти лише незначних цілей у переговорному процесі. Ці обмежені можливості для компромісу підірвали здатність Європейського Союзу використовувати важелі впливу та стратегію медіації для підвищення ефективності миротворчих перемовин.

Таким чином, дослідження політико – правових практик вирішення міжнародних локальних військових конфліктів є одним із способів пошуку ефективних шляхів припинення невинуватеної агресії російської федерації проти України. Крім того вважаємо, було б доцільно політико – правову стратегію медіації адаптувати до унікального контексту кожного збройного конфлікту, використовуючи комплекс організаційно – правових форм, нормативно – правових інструментів та політичних заходів. В умовах, якщо навіть немає зони можливої спільної позиції, можна досягти певного результату зосередившись на менш політично забарвлених питаннях, щоб викликати довіру та стабільність між сторонами конфлікту, як це було зроблено Європейським Союзом в Грузії.

Список літератури:

1. Ключові питання та відповіді по російську агресію. URL: <https://mfa.gov.ua/protidiya-agresiyi-rf/klyuchovi-pitannya-ta-vidpovidi-pro-rosijsku-agresiyu>
2. Goldsmith J., Posner E. A Theory of Customary International Law. Chicago, John M. Olin Law & economics working Paper. No. 63.
3. Буткевич В.Г., Мицик В.В., Задорожний О.В. Міжнародне право. Основи теорії: підручник. Київ: 2002. 608с.
4. Маланчук П. Вступ до міжнародного права за Ейкхерстом. Харків: Консум, 2000. 592с.
5. Буря К.М. Політико – правовий підхід у дослідженні колізій в сучасних локальних демократіях. Науково-теоретичний альманах Грани, 20(2), 26-31. URL: <https://doi.org/10.15421/171721>
6. Щокін Ю.В. Міжнародно – правовий звичай: сучасні проблеми, теорія і практика: автореф. на здобуття наукового ступеня доктора юридич. наук 12.00.11. Міжнародне право. Харків: 2016. 42с.
7. Розумюк В.М. Контрверсійні практики в історії сербсько – хорватських відносин. Проблеми всесвітньої історії. 2021. № 3 (15). С. 92 – 115.
8. Конфлікти, що змінили світ. Н. Іщенко (Гумба); І. Попов; П. Щелін та інші. Харків: Фоліо, 2020. 186с.
9. Klemenčić M. War and peace on the Danube: the evolution of the Croatia-Serbia boundary. Durham : Intern. Boundaries Research Unit, 2001. 61 p.
10. Ljubljana, July 8, 1991 (STA) – In Brioni discussions with the European Troika and representatives of Slovenia, Croatia, Serbia and Yugoslavia have ended with the acceptance of the Joint Deceleration. URL: <http://www.ucdp.uu.se/gpdatabase/peace/Yug%2019910712.pdf>.
11. Filipović V. Trenutak Europe – rasprava o mogućoj intervenciji Zapadnoeuropske unije (WEU) u rat u Hrvatskoj tijekom ljeta 1991. godine. Politička misao. 2010. Br. 47(4). S. 215.

12. Matthew C. R. Craven. The European Community Arbitration Commission on Yugoslavia. *British Yearbook of International Law*. – 1995. – Vol. 66, no. 1. – P. 333 – 413.
13. Knezović S. *Europska politika u vrijeme disolucije jugoslavenske federacije*. Politička Misao. University of Zagreb, Faculty of Political Sciences, 2007. Veljača (vol. 43, br. 3). Str. 109 – 131.
14. Perić I. *Suverena i samostalna Republika Hrvatska. Kronikavažnijih zbivanja*. Zagreb: Dom i svijet, 2007. S. 320.
15. Declaration on Yugoslavia (Extraordinary EPC Ministerial Meeting, Brussels, 16 December 1991). URL: <http://www.dipublico.com.ar/english/declaration-on-yugoslavia-extraordinaryepc-ministerial-meeting-brussels-16-december-1991/>. – Title from the screen
16. Юрчук Є. Політика Європейського Союзу щодо країн Західних Балкан в 90 – х рр. XX ст. Міжнародні відносини і туризм: сучасність та ретроспектива. 2013. Вип. 3. С. 207 – 209.
17. Резолюція ООН 713 (1991) від 25 вересня 1991р. URL: <https://documents.un.org/doc/resolution/gen/nr0/597/33/pdf/nr059733.pdf>.
18. United Nations Protection Force. United Nations peacekeeping operations. Un.org. URL: http://www.un.org/Depts/DPKO/Missions/unprof_b.htm.
19. Резолюція ради Безпеки ООН 721 від 27 листопада 1991р. URL: <https://documents.un.org/doc/resolution/gen/nr0/597/41/pdf/nr059741.pdf>
20. Резолюція Ради Безпеки ООН 721 від 15 грудня 1991р. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/131956?ln=ru&v=pdf>.
21. Резолюція Ради Безпеки ООН 727 від 8 січня 1992р. URL: <https://documents.un.org/doc/resolution/gen/nr0/012/34/pdf/nr001234.pdf>.
22. Резолюція РБ ООН 743. від 21 лютого 1992р. URL: <https://documents.un.org/doc/resolution/gen/nr0/012/50/pdf/nr001250.pdf>.
23. Degoricija S. *Nije bilo uzalud*. Zagreb: Nova stvarnost, 2009. S. 223
24. Kačić H. *Hrvatska prevlaka*. Zadar: Ogranak Matice hrvatske, 2015. S. 76
25. Резолюція РБ ООН 749 від 7 квітня 1992р. URL: <https://documents.un.org/doc/resolution/gen/nr0/012/56/pdf/nr001256.pdf>
26. Резолюція РБ ООН 752 від 21 лютого 1992р. URL: <https://documents.un.org/doc/resolution/gen/nr0/012/59/pdf/nr001259.pdf>.
27. Резолюція РБ ООН 753 від 18 травня 1992р. URL: <https://documents.un.org/doc/resolution/gen/nr0/012/60/pdf/nr001260.pdf>
28. Резолюція Ради Безпеки ООН 802 від 25 січня 1993р. URL: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n93/049/12/pdf/n9304912.pdf>
29. Božičević G. *Collusion and Disobedience*. Grožnjan, Croatia: Miramida Centar – Regional Peacebuilding Exchange. с. 190 – 205.
30. Резолюція РБ ООН 807 від 19 лютого 1993р. URL: <https://documents.un.org/doc/resolution/gen/nr0/701/78/pdf/nr070178.pdf>.
31. Резолюція РБ ООН 807 від 19 лютого 1993р. URL: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n93/306/30/pdf/n9330630.pdf>.
32. Резолюція Ради Безпеки ООН 847 від 30 червня 1993р. URL: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n93/380/53/pdf/n9338053.pdf>.
33. Резолюція Ради Безпеки 869 від 30 вересня 1993р. URL: <https://documents.un.org/doc/resolution/gen/nr0/702/40/pdf/nr070240.pdf>
34. Резолюція Ради Безпеки ООН 947 від 30 вересня 1994р URL: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n94/382/52/pdf/n9438252.pdf>
35. Резолюція Ради Безпеки ООН 31 березня 1995р. URL: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n95/097/61/pdf/n9509761.pdf>
36. Резолюція 990 від 28 квітня 1995р URL: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n95/128/57/pdf/n9512857.pdf>.
37. Резолюція 994 від 17 травня 1995р. URL: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n95/148/09/pdf/n9514809.pdf>
38. Резолюція 1009 від 10 серпня 1995р. URL: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n95/237/01/pdf/n9523701.pdf>
39. Рада Безпеки ООН 22 листопада 1995р., URL: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n95/369/44/pdf/n9536944.pdf>
40. Letter dated 30 March 1994 from the Secretary-General addressed to the President of the Security Council. United Nations Peacemaker. Mode of access: URL: https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/HR_940329_CeasefireAgreement29March1994.pdf

41. Ганжело В., Кахнова М. Проблематика співвідношення принципів територіальної цілісності та самовизначення народів. Журнал східноєвропейського права. № 58, 2018. С. 8 – 13. URL: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2018/12/ganzhelo_kakhnova_58.pdf
42. Габро І., Куріленко А. Історичні передумови та причини російсько – грузинської війни 2008р. Ста-
рожитності Лукомор'я. 2021. № 3 (6). С. 128 – 134.
43. Land K. Legal aspects of the conflict in Georgia and post-conflict developments. Estonian ministry of
foreign affairs yearbook. 2008 – 2009. URL: [https://vm.ee/sites/default/files/content-editors/web-static/468/
Kristi_Land.pdf](https://vm.ee/sites/default/files/content-editors/web-static/468/Kristi_Land.pdf).
44. П'ять днів у серпні 2008 року: хроніка російсько – грузинської війни. URL: [https://www.bbc.com/
ukrainian/features-45102927](https://www.bbc.com/ukrainian/features-45102927).
45. Соловей Г.С., Ковтун К.В. Досвід медіації Європейського Союзу у російсько – грузинській війні
2008року. Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство.
Туризм». 2021. Вип. 14. С. 35 – 48.
46. Asmus, R. D. (2010). A little war that shook the world: Georgia, Russia, and the future of the West. New
York: Palgrave Macmillan.
47. Government of Georgia, Six Point Peace Plan – Communique of the President of France, Tbilisi, 12 August
2008. Retrieved from <https://smr.gov.ge/uploads/prev/9bbbc7.pdf>

Tronko O.O. POLITICAL AND LEGAL PRACTICE OF RESOLVING INTERNATIONAL LOCAL MILITARY CONFLICTS IN THE LATE 20th CENTURY – THE EARLY 21st CENTURY

Broad and narrow approaches to understanding legal practice are considered. The essence of the heuristic potential of the political-legal approach is emphasized. The prerequisites for the emergence of an international local military conflict in the Republic of Croatia are defined. It was established that the first armed conflict on the territory of Croatia took place on March 1, 1991. in the region of Western Slavonia, and the conflict ended on November 12, 1995. It is noted that political and peace-making efforts to end the military confrontation in Croatia were made primarily by such subjects of international law as the European Community and the United Nations. It was found out that the European Community created the appropriate organizational and legal forms for the resolution of the international local military conflict in the Republic of Croatia: the «Troika» institute, the Conference of the European Community from Yugoslavia, the Arbitration Commission of the Peace Conference from the former Yugoslavia, the EU Monitoring Commission. It is noted that the European Community developed and applied such international regulatory and legal acts as the Brijuna Agreement and the Declaration on Yugoslavia to resolve the international local military conflict in the Republic of Croatia, which provided for the implementation of a number of military-political, humanitarian and other measures. It is indicated that the UN as a universal security organization with the aim of resolving the international local military conflict in the Republic of Croatia created and applied such organizational and legal forms as the Contact Group and the International Tribunal for the prosecution of persons responsible for serious violations of international humanitarian law committed on the territory of the former Yugoslavia since 1991; UN peacekeeping mission (UNPROFOR). It was established that the resolutions of the UN Security Council, as well as a number of agreements, became normative and legal tools for the resolution of the conflict: the Geneva Agreement on a cease-fire and the withdrawal of the JNA from Croatia; The Vance Plan peacekeeping operation plan; Implementation Agreement on Immediate Ceasefire; Gift agreement; Zagreb Agreement (Z – 4); Erdut agreement. It was noted that the UN peacekeeping efforts to settle the Russian-Georgian conflict in 2008 were symbolic and did not lead to a resolution of the conflict situation. It was established that at the same time the European Union implemented the mediation practice of conflict resolution, and mediation became an important means of managing this conflict (not a solution and not a solution).

Key words: politics – legal practice; international local military conflict; European Union; United Nations; international agreement; normative – legal instruments; political decisions; military and political measures.